

Klinkend erfgoed luisterrijke architectuur

Nationale Orgeldag Deventer
zaterdag 13 september 2025

Betrokken organisaties

Stichting Klinkend Erfgoed Nederland

De Stichting Klinkend Erfgoed Nederland (SKEN) is onafhankelijk en niet aan enige religie gebonden. SKEN wil het klinkend erfgoed, in de vorm van orgels, luidklokken, carillons en torenuurwerken bij een breder publiek brengen. Het wil dit deel van ons cultureel erfgoed echt beleefbaar maken, dicht bij de mensen.

Luidklokken, mechanische uurwerken, carillons en pijporgels staan onder grote druk. Veel kerken worden onttrokken aan de eredienst en worden getransformeerd of zijn in afwachting van een nieuwe functie. Daardoor

verdwijnt de tijd die de torenklok aangeeft, worden de klokken niet meer geluid en dreigen de orgels en carillons hun vaak eeuwenoude stem te verliezen. De stichting is een samenwerkingsverband van een groot aantal betrokkenen bij dit deel van ons cultureel erfgoed. SKEN streeft ernaar de interesse bij jong en oud voor de instrumenten te bevorderen, aandacht te schenken aan goed beheer en behoud, en het blijvend laten functioneren of klinken van dit erfgoed. De SKEN werkt samen met een brede achterban, waaronder musea, instandhoudingsorganisaties en onderwijsinstellingen.

Maandblad *De Orgelvriend*

Het maandblad *De Orgelvriend* besteedt aandacht aan oude en nieuwe pijporgels, restauraties, orgelbouwers, organisten en orgelcomponisten. De rubriek 'Uit de orgelwereld' biedt een overzicht van belangrijke actuele ontwikkelingen en activiteiten. Elke maand is er een interview met een organist, een orgelbouwer of een andere persoonlijkheid uit de orgelwereld. Ook worden er nieuwe boeken, cd's, dvd's en nieuwe muziekitgaven besproken. Elke editie van *De Orgelvriend* bevat bovendien een uitneembare muziekbijlage die ook in klavarnotatie ter beschikking wordt gesteld. Ten slotte vindt u in elk nummer een uitgebreide, op plaatsnaam geordende concertagenda met aandacht voor speciale projecten. *De Orgelvriend* verschijnt tienmaal per jaar, helemaal full colour en rijk geïllustreerd. Achtmaal varieert de omvang van 44 tot 52 bladzijden en tweemaal per jaar pakt *De Orgelvriend* uit met maar liefst 60 goedgevulde pagina's. Onmisbaar voor de ware orgelliefhebber!

Werkgroep Nationale Orgeldag Deventer 2025

Ieder jaar zet een werkgroep zich in om – vanuit de SKEN – landelijk de Nationale Orgeldag onder andere via haar website en andere media te promoten. Zij zet zich ook met name in om de activiteiten rond het startschot, dit jaar in Deventer, te organiseren.

De werkgroep bestaat dit jaar uit de volgende leden:

Wim van der Ros, Kirstin Gramlich, Wim Diepenhorst en Jan Smelik.

www.nationaleorgeldag.nl

De Koninklijke Vereniging van Organisten & Kerkmusici (KVOK) | *Het Orgel*

De Koninklijke Vereniging van Organisten en Kerkmusici (KVOK) bestaat sinds 1 januari 2009 en komt voort uit het samengaan van de Koninklijke Nederlandse Organistenvereniging (opgericht 1890) en de GOV-Vereniging van Kerkmusici (opgericht 1931). De doelstelling van de vereniging is onder meer de bevordering van de orgelcultuur. De KVOK is uitgeefster van de tijdschriften *Het Orgel*, *Muziek & Liturgie* en van de digitale nieuwsbrief *NotaBene*.

Het Orgel verschijnt sinds maart 1886 en is daarmee het oudste Europese tijdschrift voor orgelcultuur. Vooral vanaf de jaren zeventig van de vorige eeuw heeft het magazine ook internationaal een goede naam. In het tijdschrift worden artikelen gepubliceerd over onderwerpen die de hele orgelcultuur bestrijken. Elk nummer bevat de rubriek orgelbouwnieuws.

Het tijdschrift verschijnt vier keer per jaar. Abonnees hebben naast de

papieren editie toegang tot de digitale versie van het blad. Tevens kunnen zij digitaal alle nummers vanaf 2009 lezen. Zij ontvangen maandelijks eveneens de nieuwsbrief *NotaBene* met actueel nieuws uit de wereld van orgelcultuur en kerkmuziek.

www.hetorgel.nl - www.kvok.nl

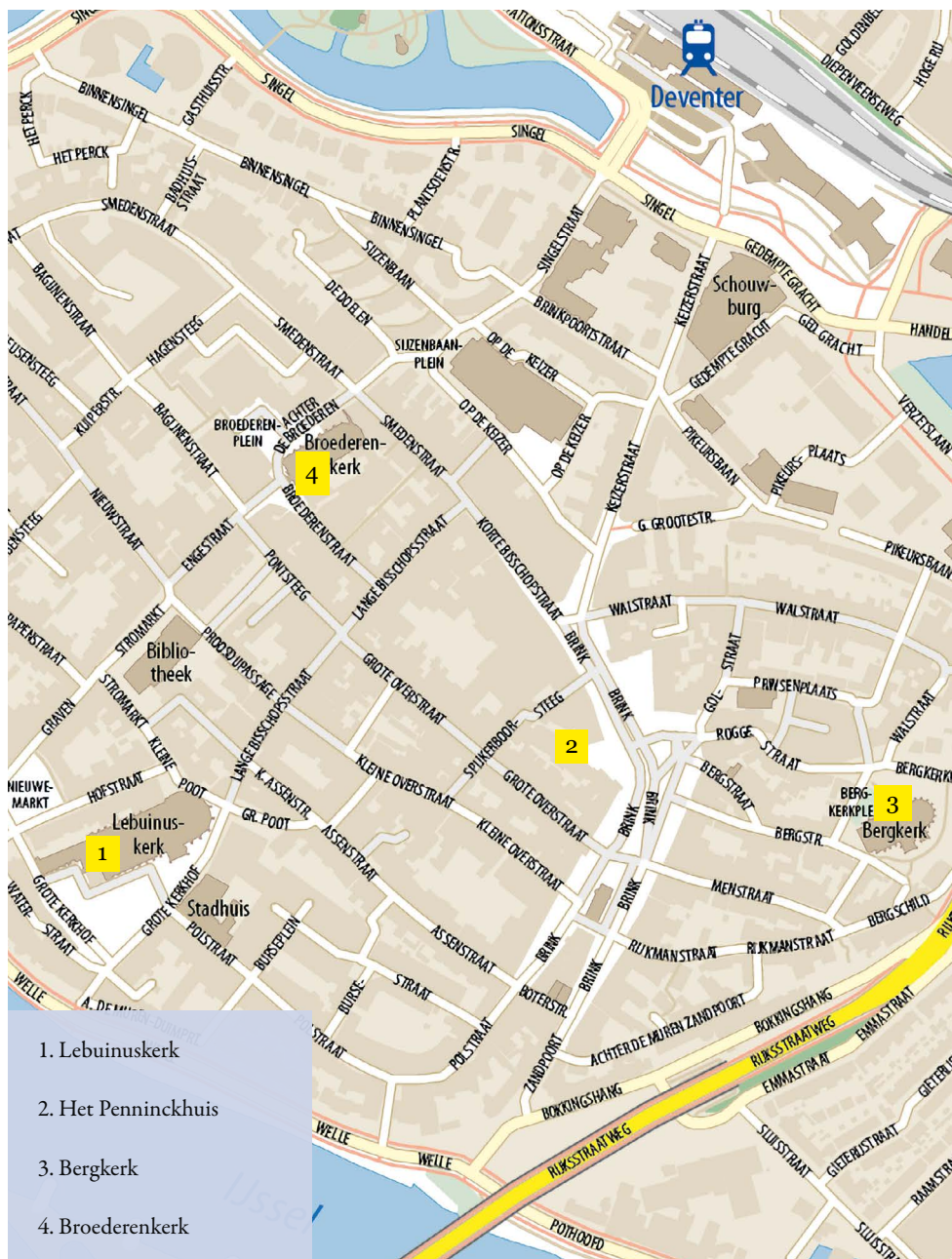
Inhoudsopgave programmaboekje

Betrokken organisaties	2
Plattegrond Deventer	4
Programma Nationale Orgeldag Deventer 2025	5
Lebuinuskkerk programma opening Nationale Orgeldag	6
Lebuinuskkerk Holtgräve-orgel	10
Lebuinuskkerk koor- en kabinetorgel	12
Beiaardconcert	16
Het Penninckhuis	18
Bergkerk	20
Broederenkerk	22
Lebuinuskkerk slotconcert	26

Deze dag wordt mede mogelijk gemaakt door financiële steun van onder andere de gemeente Deventer en de adverteerders in dit programmaboekje.

Programmaboekje
Eindredactie: Wim van der Ros
Foto's orgels: Dick Sanderma
Vormgeving en foto cover: Jan Smelik

Plattegrond binnenstad Deventer

Programma Nationale Orgeldag Deventer 2025

tijd	locatie	pag.
10.30 uur	Lebuinuskerk, Grote Kerkhof 40 .....6 Openingswoord door de burgemeester van Deventer, de heer Ron König Lezing door Wim Diepenhorst, specialist orgels bij de Rijksdienst Cultureel Erfgoed Organisten: Kirstin Gramlich en Wim Diepenhorst Violiste: Helberine Hylkema	
Vanaf 11.30 uur	Fototentoonstelling 'Restauratie Holgräve-orgel' met foto's van Pieter Leeftang	
12.00 uur	Belaardbespeling door Auke de Boer 16	
Orgelwandeling		
Bij ieder orgel korte toelichting en daarna halfuur bespeling		
13.00 uur	Het Penninckhuis, Brink 89 ..... 18 Toelichting door de vaste organist, Evert van Dijk Orgelbespeling: Caspar Rodijk	
14.00 uur	Bergkerk, Bergkerkplein 1 ..... 20 Toelichting en orgelbespeling: Maurits Bunt	
15.00 uur	Broederenkerk, Broederenstraat 18 ..... 22 Toelichting en orgelbespeling: Marijn Slappendel	
16.00 uur	Lebuinuskerk, Grote Kerkhof 40 ..... 26 Slotconcert Nationale Orgeldag 2025 Deventer Organisten: Kirstin Gramlich en Wim Diepenhorst Kinderkoor De Torenvalkjes	

Foto: Bart Ros

Programma opening

1. **Orgelspel** **Holtgräve-orgel**
Kirstin Gramlich, orgel
'Allergro' uit *Concerto in G dur* (BWV 592) Johann Sebastian Bach (1685-1750)
2. **Welkomstwoord door Theo Tobé**
namens de Protestantse Gemeente Deventer
3. **'Nationale Orgeldag en het Deventer Klinkend Cultureel Erfgoed'**
door Wim van der Ros

Tijdens programmanummer 4 verplaatst het publiek zich naar de Magistraatskapel

4. **Orgel en viool** **Van Leeuwen-koorgel**
Wim Diepenhorst, orgel, en Helbertine Hylkema, viool
Tanti anni prima Astor Piazzolla (1921-1992)
5. **Orgel en viool** **Hess-kabinetorgel**
Wim Diepenhorst, orgel, en Helbertine Hylkema, viool
Sonate in G dur (BWV 1019) Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Tijdens programmanummer 6 verplaatst het publiek zich naar het middenschip

6. **Orgelspel** **Holtgräve-orgel**
Kirstin Gramlich, orgel
Präludium in F dur Fanny Cécilie Hensel (1805-1847)
7. **Openingswoord Nationale Orgeldag**
door de heer Ron König, burgemeester van Deventer
8. **Orgel en vogelfluitje** **kistorgel**
Kirstin Gramlich, orgel, Marlene van Beek, vogelfluitje
Adagio für Glasharmonika W.A. Mozart (1756 -1791)
9. **'De toekomst van onze orgels'**
door Wim Diepenhorst
10. **Uitleidend orgelspel** **Holtgräve-orgel**
Kirstin Gramlich, orgel
Carillon de Westminster (opus 54 nr. 6) Louis Vierne (1870-1937)

Organiste: Kirstin Gramlich

Kirstin Gramlich studeerde kerkmuziek aan de Hochschule für Musik te Keulen. In 2001 kwam zij naar Nederland voor een masteropleiding orgel aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag. Haar hoofdvakdocent was Jos van der Kooy. Deze studie rondde zij in 2004 met lof van de jury af. Sindsdien heeft zij een internationale concertpraktijk opgebouwd en concerteerde ze op diverse gerenommeerde orgels in Nederland en daarbuiten. Voor haar bijzondere bijdrage aan de ontwikkeling van de hedendaagse orgelmuziek werd ze genomineerd voor de Sweelinck/Muellerprijs 2009.

Kirstin Gramlich werd in september 2013 benoemd tot cantor-organist van de Grote of Lebuinuskerk in Deventer. Ze is de vaste bespeler van het geheel gerestaureerde, monumentale Holtgräve-orgel en artistiek leider van de Lebuinuscantorij, die ze aanzienlijk wist te vergroten en tot een hoger niveau wist te brengen. Sinds haar aantreden zet Kirstin zich in om het orgel en de orgelmuziek ook bij een jong publiek bekend te maken.

Meteen bij haar aantreden in 2013 richtte ze het kinderkoor 'De Torenavalkjes' op. Inmiddels telt dit kinderkoor drie groepen en werkt het regelmatig mee aan klassieke koorprojecten, soms ook buiten Deventer.

In 2017 richtte Kirstin samen met een aantal zeer gevorderde zangers het Uriëlconsort op, een dubbelkwartet dat vooral het vocale oeuvre van Jan Pieterszoon Sweelinck uitvoert. Ook dirigeert zij het Collegium Vocale Zutphen.

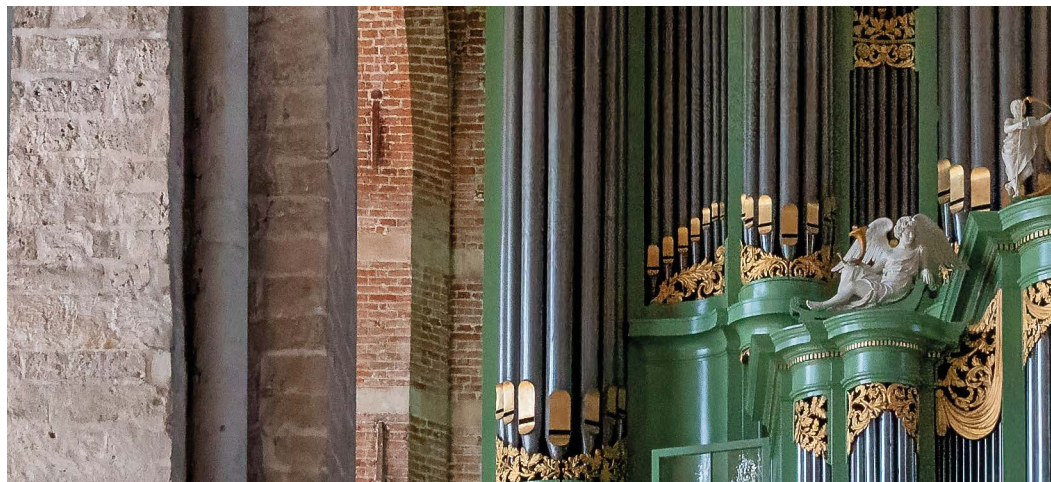

Organist: Wim Diepenhorst

Wim Diepenhorst (1971) begon met orgelspelen op zesjarige leeftijd. Hij studeerde orgel en kerkmuziek aan het Conservatorium van Amsterdam. Tegelijkertijd studeerde hij muziekwetenschappen aan de Universiteit van Utrecht, waar hij zich specialiseerde in de geschiedenis en techniek van de orgelbouw in Nederland. Na zijn met cum laude afgesloten orgelstudie was hij enige jaren docent orgel, orgelbouw en improvisatie aan het Conservatorium van Amsterdam, als opvolger van zijn leermeester Hans van Nieuwkoop. Hij adviseerde namens de Orgelcommissie van de Nederlandse Hervormde Kerk bij diverse restauraties van historische orgels. Tevens was hij als inhoudelijk redacteur betrokken bij de publicatie van de imposante encyclopedie *Het historische orgel in Nederland*.

In 2003 werd Wim orgelspecialist van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. In die hoedanigheid beoordeelt hij restauratie- en onderhoudsplannen van monumentale orgels, begeleidt hij restauraties en voert onderzoek uit naar speciale restauratiethema's, zoals de corrosie van loden orgelpijpen.

Wim Diepenhorst speelt vaak samen met het bekende vocaal ensemble Cappella Pratensis, waarmee hij diverse cd-opnames maakte. In 2007 won hij de eerste prijs van het Hinsz Compositieconcours in Kampen. Als orgelspecialist adviseerde hij de bouw van het symfonische Verschuieren-orgel en het door Reil gebouwde middeleeuwse orgel voor het Orgelpark in Amsterdam.

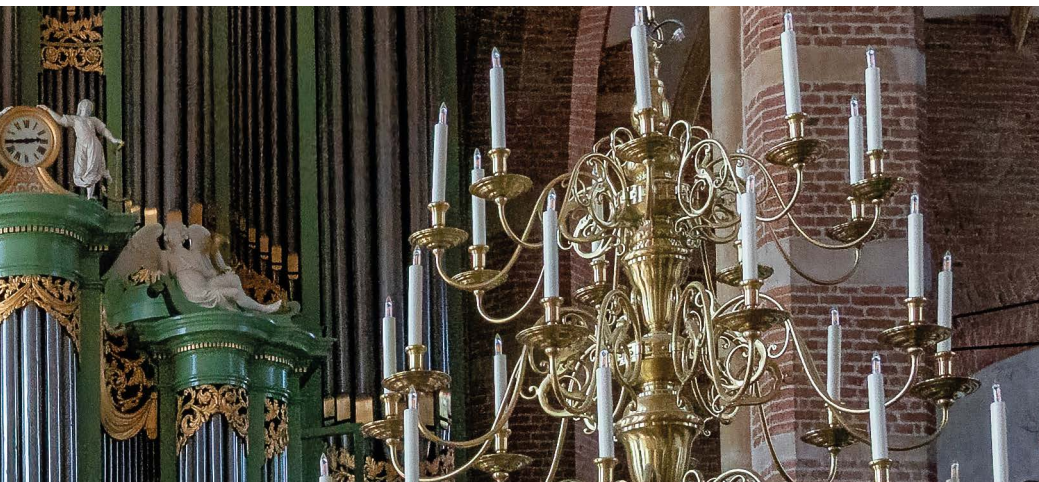

Violiste: Helbertine Hylkema

Helbertine Hylkema begon op achtjarige leeftijd viool te spelen bij Caroline Ingen Housz-Clausing in Enschede. Tijdens de middelbare school werd ze laureate van het Prinses Christina Concours en vervolgde ze haar studie aan de vooropleiding van het Arnhems Conservatorium. Na haar eindexamen begon ze geneeskunde te studeren in Leiden en volgde tegelijkertijd vioollessen bij Benzion Shamir aan het Rotterdams Conservatorium. Van 2001 tot 2002 woonde Helbertine in Florence, waar ze masterclasses volgde aan de Scuola di Musica di Fiesole en de Mimesis-academie van het Maggio Musicale Fiorentino, en optrad als concertmeester, tutti-violiste en kamermusicus. In 2002 behaalde ze haar Italiaanse mastertitel en rondde kort daarna de eerste fase van haar vioolstudie in Rotterdam af. Vervolgens studeerde ze bij Jaring Walta aan het Koninklijk Conservatorium Den Haag, terwijl ze co-assistentschappen liep in Den Haag, Leiden en Padua. In 2005 voltooide ze zowel haar vioolstudie als haar artsbul.

Ze volgde internationale masterclasses bij onder anderen Philippe Graffin, Vera Beths en Anner Bijlsma, en werkte als sessiemuzikant mee aan producties van Marco Borsato, Trijntje Oosterhuis, Glennis Grace en Sir Cliff Richards. Sinds 2022 is ze primarius van het IJsselkwartet. Ze richtte in 2024 het 'Duo Torrentis' op met organist/pianist Wim Diepenhorst. Daarnaast speelt ze bij diverse orkesten en ensembles. In het dagelijks leven werkt Helbertine als specialist ouderengeneeskunde bij Zorggroep Solis in Deventer.

De kerkrentmeesters van de Lebuinuskerk zagen in 1835 uit naar een nieuw orgel en gaven Johann Heinrich Holtgräve opdracht het oude orgel te taxeren op nog bruikbare onderdelen. Het oude orgel was in 1722 gebouwd door Frans Caspar Schnitger en bevatte materialen van het vorige orgel uit de 17e-eeuw. Toen Holtgräve het huidige orgel tussen 1836 en 1839 bouwde, verwerkte hij veel van het 17e- en 18e-eeuwse materiaal opnieuw, zoals pijpwerk, de windvoorziening, wellenborden en veel tractuuronderdelen. In 1853 en 1891 volgden (dispositie)wijzigingen door respectievelijk C.F.A. Naber en Van Oeckelen & Zn. Eerstgenoemde bracht de windvoorziening over vanuit de toren naar het westportaal achter het orgel, laatstgenoemde vernieuwde alle tongwerken. In 1910 voorzag Maarschalkerweerd & Zn. het Bovenwerk van een zwelkast en bij een restauratie in 1956 door Van Leeuwen, kregen de windladen een VEKA-systeem. Een integrale restauratie volgde in 1972-1975 door Flentrop, onder advies van Maarten Albert Vente. Eerdere wijzigingen werden gedeeltelijk ongedaan gemaakt en alle tongwerken opnieuw integraal vernieuwd, ditmaal in de stijl van Frans Caspar Schnitger, naar voorbeeld van het orgel in de Sint-Laurenskerk in Alkmaar. De firma Reil voerde in 2015 correcties uit aan de windladen (windtoevoer grotere pijpwerk) en in 2017-2018 aan de tongwerken (correctie dan wel vernieuwing, naar voorbeeld van Schnitger en Holtgräve). De windkanalisatie, gewijzigd in 1975, werd gereconstrueerd naar de situatie van 1853 en het labiale pijpwerk werd hersteld en opnieuw geïntoneerd. Wim Diepenhorst trad op als adviseur namens de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

In 2024 en 2025 werden de laatste restauratiewerkzaamheden uitgevoerd door Reil. Deze betroffen een integrale restauratie van de windvoorziening, speelmechanieken, claviatuur en de orgelkas. Het schilderwerk werd uitgevoerd door Ovink & Wolters. Adviseur bij deze laatste fase was Gerrit Hoving. Het orgel kan sinds 2024 weer worden bespeeld met getreden wind. Het heringebruiknameconcert vond plaats op vrijdagavond 12 september 2025.

Hoofdwerk (C-F ³)		Rugwerk (C-F ³)		Bovenwerk (C-F ³)		Pedaal (C-d ¹)	
Prestant	16 vt	Prestant	8 vt	Holpijp	8 vt	Prestant	16 vt
Bourdon	16 vt	Quintadeen	8 vt	Baarp pijp	8 vt	Subbas	16 vt
Octaaf	8 vt	Holpijp	8 vt	Viola di Gamba	8 vt	Octaaf	8 vt
Roerfluit	8 vt	Octaaf	4 vt	Octaaf	4 vt	Fluitbas	8 vt
Octaaf	4 vt	Roerfluit	4 vt	Open Fluit	4 vt	Quint	5 ¹ / ₃ vt
Gemshoorn	4 vt	Quint	3 vt	Quintfluit	3 vt	Octaaf	4 vt
Quint	3 vt	Octaaf	2 vt	Woudfluit	2 vt	Fluit	4 vt
Octaaf	2 vt	Fluit	2 vt	Tertsfluit	1 ³ / ₅ vt	Bazuin	16 vt
Sexquialter D	4 st	Mixtuur	3-6 st	Sifflet	1 vt	Trompet	8 vt
Cornet	5 st	Trompet	8 vt	Vox Humana	8 vt	Trompet	4 vt
Mixtuur	4-8 st	Dulciaan	8 vt	Trompet	8'		
Fagot	16 vt	Tremulant		Tremulant			
Trompet	8 vt						

Koppelingen:

Pedaal – Hoofdwerk

Hoofdwerk - Rugwerk (B/D)

Hoofdwerk - Bovenwerk (B/D)

Rugwerk - Bovenwerk (B/D)

Lebuinuskerk

Koororgel

Sinds 1950 beschikt de Lebuinuskerk over een bijzonder koororgel. De orgelmakers Van Leeuwen bouwden dit dankzij een genereuze schenking van de heer D.L. Ankersmit. Het tweeklaviers orgel telt op beide manualen zes stemmen en heeft op het pedaal twee transmissiestemmen van het Hoofdwerk. De elektrische speelaard werd in 2004 bij de restauratie door Pels & Van Leeuwen volledig vernieuwd.

Manuaal I (C-g³)

Bourdon	16 vt
Bourdon	8 vt
Prestant	8 vt
Octaaf	4 vt
Mixtuur B	3-4 st
Cornet D	5 st

Manuaal II (C-g³)

(in zwelkast)

Baarpijp	8 vt
Viola di Gamba	8 vt
Fluit	4 vt
Roerquint	2 ² / ₃ vt
Gemshoorn	2 vt
Kromhoorn	8 vt
Tremulant	

Pedaal (C-f¹)

Subbas (tr.)	16 vt
Gedekt (tr.)	8 vt

Couplers:

Manuaal I - Manuaal II,

Pedaal - Manuaal I

Pedaal - Manuaal II

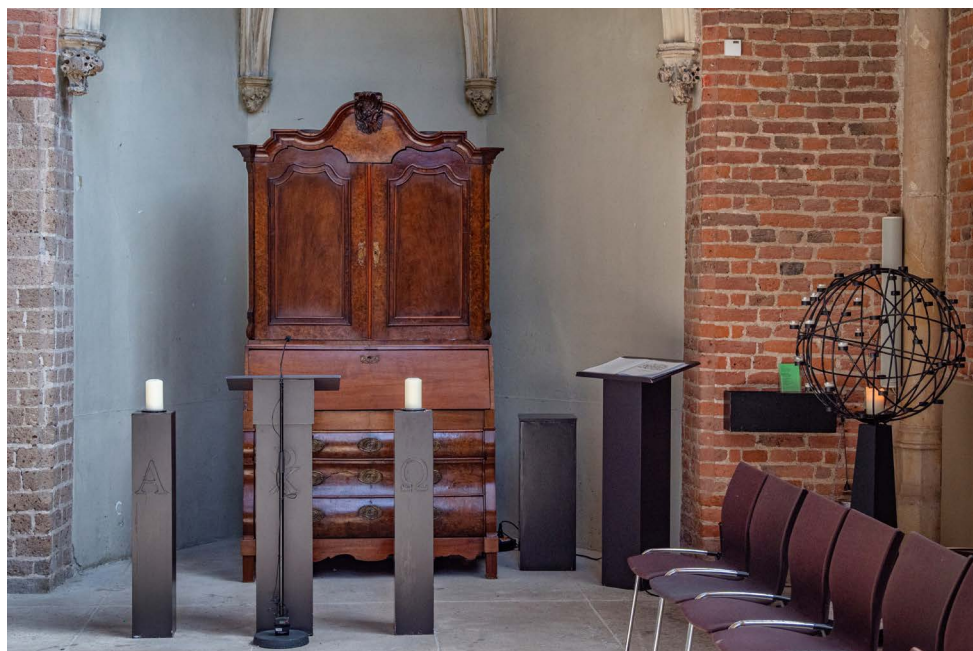
Kabinetorgel

Sinds 2022 beschikt deze kerk ook over een kabinetorgel van Hess uit ca. 1765. Dit orgel was, na restauratie door Fama & Raadgever, vanaf 1969 eigendom van de NCRV waar het in de studio stond. Vanaf 1988 was het in bruikleen gegeven aan de Pieterskerk in Utrecht. Het orgel werd hier geplaatst door de Orgelmakers Elbertse.

Manuaal (C-d³)

Bourdon D	16 vt
Prestant D	8 vt
Holpyp B/D	8 vt
Prestant B/D	4 vt
Quint B/D	3 vt
Octaav B/D	2 vt
Fluit	2 vt
Terts D	1 ³ / ₅ vt

Toonhoogte: a¹ = 443 Hz
 Temperatuur: Werckmeister
 Winddruk: 45 mm Wk

ORGELMAKERIJ REIL B.V.

Postweg 50b Heerde
8181 VJ Heerde
The Netherlands
+31 (0)578 691676
info@reil.nl
www.reil.nl

**ORGELMAKERS SINDS 1903
GESPECIALISEERD IN
NIEUWBOUW, RESTAURATIE
EN ONDERHOUD**

Pels & Van Leeuwen

orgelmakers sinds 1903

Graafsebaan 101 a, 5248 JT Rosmalen
www.pelsenvanleeuwen.nl

A

B

C

D

Fototentoonstelling 'Restauratie Holgräve-orgel'

Beiaardier: Auke de Boer

Auke de Boer (Drachten, 1954) studeerde orgel bij Jan Jongepier, koordirectie, kerkmuziek en schoolmuziek. Later volgde hij de opleiding beiaard aan de Nederlandse Beiaardschool in Amersfoort bij Bernard Winsemius. Hij werkte als muziekdocent aan het C.S.G. Liudger te Drachten. Daarnaast is hij stadsbeiaardier van Dokkum en organist van de Grote of Martinuskerk in Dokkum en de Grote of Vituskerk in Stiens. Ook geeft hij cursussen kerkmuziek. Bij zijn afscheid als stadsbeiaardier van Groningen (Martinitoren) en de Rijksuniversiteit Groningen (Academietoren) werd hem de Erepennning van zowel de stad Groningen als de Academie toegekend. De Boer gaf recitals in binnen- en buitenland, onder meer in de Verenigde Staten, Canada, Nagasaki (Huis ten Bosch, Japan) en Litouwen. Voor Huis ten Bosch maakte hij arrangementen voor de automatische carillons. In 1993 won hij een prijs op het Internationale Beiaardconcours te Venlo.

Zijn spel is vastgelegd op diverse cd's, waaronder *Hora Finita* (Rijksuniversiteit Groningen), *Fryslân's Sjongende Tuorren* (Stadhuis Dokkum), *Carillons in Groningen* (Academie- en Martinitoren) en *d'Olle Grieze* (Martinitoren Groningen).

De Hemony-beiaard

De beiaard in de toren van de Lebuïnuskerk in Deventer is de oudst bestaande beiaard die gegoten werd door Pieter en François Hemony.

In 1619 werd op de toren een lantaarn gebouwd die plaats ging bieden aan het eerste klokkenspel van Deventer. Deze koepel werd ontworpen door Hendrick de Keyser in 1613. Het eerste klokkenspel werd in 1619 gegoten in Kampen door Hendrick Weghewaert, samen met een grotere uurslagbel, en zal niet zuiver geklonken hebben, omdat men in de middeleeuwen niet in staat was klokken zuiver te stemmen. De in 1647 geplaatste beiaard, die werd gegoten door de gebroeders Hemony in Zutphen, was naar het oordeel van jhr. Jacob van Eyck wel uitstekend van stemming. Dit stemmen hadden de gebroeders Hemony in 1644 geleerd van deze Jacob van Eyck in Zutphen met hun eerste klokkenspel op de Wijnhuistoren. In 1664 leverde François Hemony hier nog zeven kleine klokjes bij. In datzelfde jaar hergoot Hemony ook de uurslagbel van Weghewaert met toon Bes°. Het instrument werd in 1952 vergroot tot een concertbeiaard van 47 klokken door Petit & Fritsen in Aarle-Rixtel.

In 2009 werd het spel geheel gerestaureerd. Er werd teruggekeerd naar de historische opstelling. Van de oorspronkelijke 33 Hemonyklokken zijn er nog 31 aanwezig naast 22 nieuwere. Er werden zes klokken toegevoegd om de oude basis van de middentoonstemming te herstellen: een 1800 kg zware luidklok en 5 kleine klokjes.

Programma

Engeland	<i>English Dompe ‘My lady Carey’</i>	Anoniem (ca. 1525)
	<i>Trumpet Voluntary</i>	Jer. Clarke (1659-1701)
	<i>Cornet voluntary</i> (Allegro)	Georg Berg (ca. 1730-1770)
	<i>Gavotte</i> (organ solo from a Concerto)	Matthew Camidge (1758-1844)
	<i>Divisions upon an Italian Ground</i>	Robert Carr <i>Carr was lid van ‘the King’s Musick’ tijdens koningschap Charles II</i>
	<i>Cornet voluntary</i> (Slow – Allegro)	John Travers (1703-1758)
Nederland	<i>Serband met variaties</i>	Gisbert Steenwick (1642-1679) <i>Steenwick was organist in Arnhem en Kampen</i>
	<i>Ballo del Granduco</i>	Jan Pieterszoon Sweelinck (1561-1621)
	<i>Sweelinck-Fantasie</i>	Albert de Klerk (1917-1998)
Duitsland	<i>Freu dich sehr, o meine Seele</i> (partita)	Georg Böhm (1661-1733)
	<i>Vater unser im Himmelreich</i>	idem
USA	<i>A Lesson</i>	William Selby (1738-1798) <i>Selby was organist in King’s Chapel in Boston</i>
Italië	<i>Sonata II</i>	Baldassare Galuppi (1706-1785)
	Allegro – Andantino – Presto	
Portugal	<i>Toccata in G minore</i>	Joao de Sousa Carvalho (1945-1798) <i>Carbalho werd in 1773 ‘mestre de capel’ van de kathedraal in Lissabon</i>
Zum Schluss	<i>Variationen “Ab vous dirah-je maman”</i>	Johann Chr. Bach (1735-1782)

Organist: Caspar Rodijk

Caspar Rodijk (1971) leerde al op jonge leeftijd trompet spelen bij de plaatselijke fanfare. Later volgden er orgellessen bij Gerard Keilholtz in Raalte en op twaalfjarige leeftijd speelde hij zijn eerste kerkdienst. Een studie aan het conservatorium in Zwolle volgde, waar hij eerst bij Dorthy de Rooy en later bij Harm Jansen studeerde. Hij behaalde er zowel het diploma Docerend als Uitvoerend Musicus. Hij studeerde er ook de bijvakken piano en koordirectie. Er volgde een intensief beroepsleven als katholiek kerkmusicus en docent. Tevens zong hij jarenlang als tenor bij het Deventer Vocaal Ensemble onder leiding van Klaas Stok. Jaren later koos hij voor het bedrijfsleven als inkomstenbron. Meer structuur en regelmaat in het bestaan waren welkom. De muziek werd dus weer een hobby.

Hij begeleidt Gerdien Paalman (sopraan) en is dirigent van kamerkoor Pro Musica uit Den Ham. In diverse kerken is hij inval-organist.

Programma

Toelichting op het orgel door Evert van Dijk

Sonate III (opus 65)

Felix Mendelssohn Bartholdy (1809-1847)

Prelude, Fuge, Variation (opus 18)

César Franck (1822-1890)

Sonata da chiesa (Tema con variazioni e finale)

Hendrik Andriessen (1892-1981)

In 1894 leverde Maarschalkerweerd & Zn. een nieuw orgel aan de Doopsgezinde Kerk in Deventer. De opvallende dispositie kende op het Hoofdmanuaal slechts vijf labiale stemmen (een 16 vt, tweemaal 8 vt en tweemaal 4 vt), terwijl het Zwellwerk, geplaatst als Bovenwerk, zeven stemmen telde waaronder een Trompet 8 vt.

In 1949 werd het orgel door Willem van Leeuwen ingrijpend gewijzigd. Hij plaatste een tweede lade – met het beruchte VEKA-systeem – achter het front, waarop drie stemmen voor het Hoofdmanuaal werden geplaatst, waaronder de Trompet welke eerder op het Zwellwerk stond, alsmede een nieuwe Mixtuur. Het Zwellwerk kreeg een nieuwe Basson-Hobo 8 vt. Het oude concept van Maarschalkerweerd ging hierbij dus helaas verloren.

In 2000 restaureerde Gebr. Reil het orgel onder advies van Rudi van Straten, waarbij de dispositie-opzet van Van Leeuwen gehandhaafd bleef. De windladen werden gerestaureerd en het VEKA-systeem werd verwijderd. Het pijpwerk en de winddruk werden weer teruggebracht naar de Maarschalkerweerd-situatie. Ook werd de door Van Leeuwen geplaatste Quintadeen 8 vt op het Hoofdmanuaal vervangen door een Octaaf 2 vt. De Mixtuur kreeg nieuw pijpwerk dat beter aansloot bij het Maarschalkerweerd-klankbeeld.

Hoofdwerk (C-f³)

Bourdon	16 vt	Tremulant	Koppelingen:
Prestant	8 vt		Pedaal – Bovenwerk
Roerfluit	8 vt		Pedaal – Hoofdwerk
Octaaf	4 vt		Hoofdwerk - Bovenwerk
Fluit Dolce	4 vt		
Octaaf	2 vt		
Mixtuur	3-5 st		
Trompet	8 vt		

Zwellwerk (C-f³)

Holpijp	8 vt
Gamba	8 vt
Vox Celeste	8 vt
Fluit Traversière	8 vt
Flûte Octaviante	4 vt
Flageolet	2 vt
Basson-Hobo	8 vt

Pedaal (C-d¹)

Subbas	16 vt
Octaaf	8 vt

Organist: Maurits Bunt

Maurits Bunt (1997) is organist, klavecïnist, kerkmusicus en beiaardier. Hij studeerde orgel bij Sietze de Vries (privé), Bas de Vroome en Aart Bergwerff, improvisatie bij Hayo Boerema en kerkmuziek bij Hanna Rijken en Arie Hoek aan het Codarts Conservatorium Rotterdam. De masterstudies orgel bij Ton Koopman (oude muziek literatuur) en Hayo Boerema (improvisatie), en beiaard bij Frans Haagen en Christiaan Winter sloot hij beide cum laude af.

Maurits bezocht masterclasses bij onder anderen Wolfgang Zerer, Ton Koopman, Daan Manneke, Peter Holder, Matteo Imbruno en Jean-Baptiste Monnot. Momenteel studeert hij klavecimbel bij Ton Koopman en Tini Mathot. In 2014 won hij als klavecïnist de eerste prijs tijdens het concours van het Bachfestival Lelystad.

Maurits is werkzaam als titulair organist van de Bergkerk in Deventer en als kerkmusicus van de Evangelisch Lutherse Kerk in Apeldoorn. Hij is stadsbeiaardier van Groningen, waar hij de

Hemonybeiaard van de Martinitoren bespeelt, en beiaardier van Epe.

Als orgel- en klavecimbeldocent is hij verbonden aan de muziekscholen in Barneveld en Rijssen. Daarnaast heeft hij een privélespraktijk in Ede en in zijn woonplaats Apeldoorn. Tevens is hij naast het spelen van concerten actief als continuospeler en is hij verbonden aan het Geistliches Consort, dat zich richt op het uitvoeren van oude muziek.

Programma

1. *Fantasia et Fugue in c-moll*

Carl Philipp Emanuel Bach (1714-1788)

Uit *Tabulatura Jana z Lublina* (ca. 1540):

- Rex
- Eszcze Marczyne
- Chorea

‘Trio’ uit *Premier Livre*

Louis Marchand (1669-1732)

Concerto in a-moll, deel I (BWV 593)

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Agnus Dei

Frank Martin (1890-1974)

Hommage à Dieterich Buxtehude / Toccatenfuge

Petr Eben (1929-2007)

Het orgel van de Bergkerk werd in 1843 gebouwd door Johann Heinrich Höltrgrave (1798-1844). Höltrgrave gebruikte bij de bouw van dit orgel oud pijpwerk uit het renaissance-zwaluwnestorgel uit de 16e/17e eeuw. Dit pijpwerk bevindt zich in de registers Holpijp 8 vt, Gemshoorn 4 vt en Quint 3 vt van het Hoofdwerk en is mogelijk van de hand van Bader. Verder dateren de beide fagotten van 1866 en de beide trompetten en de rugwerk-mixtuur van 1980/81 door de firma Blank. Het instrument heeft een aangehangen pedaal.

Hoofdwerk I (C-f³)

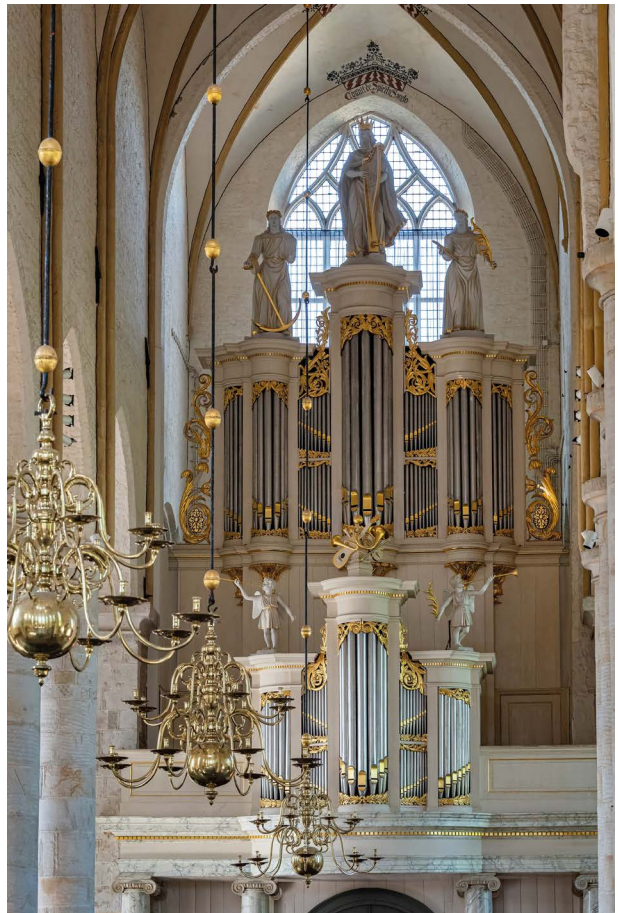
Prestant	16 vt
Bourdon	16 vt
Octaaf	8 vt
Holpijp	8 vt
Octaaf	4 vt
Gemshoorn	4 vt
Quint	3 vt
Octaaf	2 vt
Cornet D	5 st
Mixtuur	4 st
Fagot	16 vt
Trompet	8 vt

Rugpositief II (C-f³)

Prestant	8 vt
Roerfluit	8 vt
Fluit travers (res.)	8 vt
Salicionaal	8 vt
Octaaf	4 vt
Open fluit	4 vt
Quintfluit	3 vt
Octaaf	2 vt
Woudfluit	2 vt
Mixtuur	3 st
Tompert	8 vt
Fagot	8 vt
Tremulant	

Pedaal (C-d¹)

Aangehangen aan HW

Koppel I-II • Afsluiter HW • Afsluiter RP

Toonhoogte: a' = 442 Hz • Stemming: Neidhardt 1729

Organist: Marijn Slappendel

Marijn Slappendel studeerde orgel, kerkmuziek en koördirectie aan de faculteit Muziek van Hogeschool voor de Kunsten en het Nederlands Instituut voor Kerkmuziek te Utrecht. Zijn orgeldocenten waren Reitze Smits en Willem Tanke. Koördirectie studeerde hij bij Krijn Koetsveld. Hij studeerde klavecimbel bij Bob van Asperen aan het Conservatorium van Amsterdam, en specialiseerde zich daar op het gebied van basso continuo bij Thérèse de Goede. Hij is als cantor-organist werkzaam in de Grote of Barbarakerk te Culemborg en vaste bespeler van de beide historische orgels. Hij geeft leiding aan de Barbara Cantorij, Concerto da Fusignano en diverse solisten in de serie maandelijkse cantatevespers. Marijn maakt als continuospeler deel uit van het Trio da Fusignano en werkt daarnaast met diverse ensembles en orkesten. Bovendien doceert hij met veel plezier orgel, piano en klavecimbel. De laatste jaren verdeelt hij zijn tijd tussen het musiceren en zijn werk als orgelmaker bij Elbertse & Van Vulpen Orgelmakers.

Programma

Praeludium & Fuge g-moll (WoO 10)

Johannes Brahms (1833-1897)

Uit *Choral-Vorspiele* (op. 122)

Johannes Brahms

- Herzlich tut mich verlangen
- Herzlich tut mich erfreuen

Valet will ich dir geben (BWV 736)

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Sonate in D (Op. 65 nr. 6)

Felix Mendelssohn Bartholdy (1809-1847)

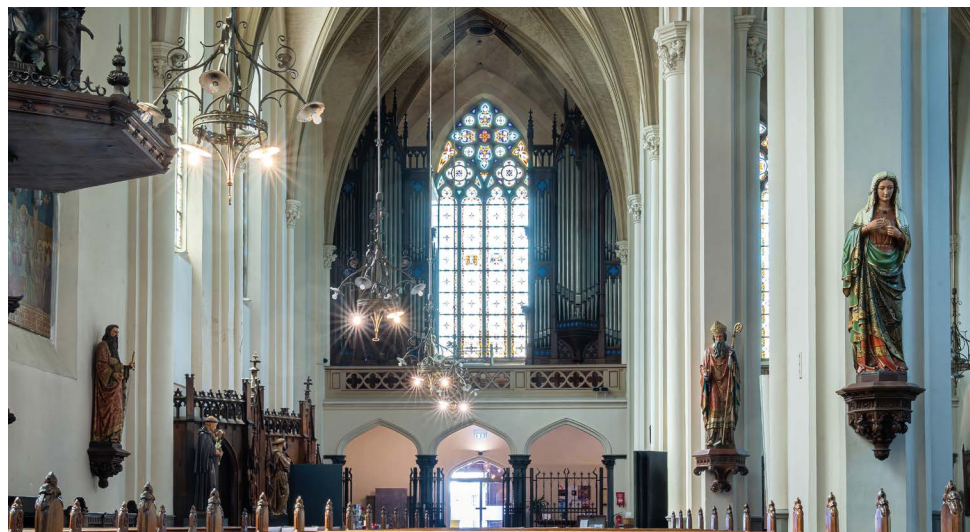
- Chorale - Andante sostenuto
- Allegro molto
- Fuga - Sostenuto e legato
- Finale - Andante

Het Ibach-orgel werd in 1868 geplaatst als sluitstuk van de restauratie van de Broederenkerk. Het bestond uit twee neogotische orgelkasten aan weerszijden van het westvenster, verbonden met een boog. In de jaren 50 van de vorige eeuw renoveerde firma Verschuieren het orgel: er kwam een Positief met eigen front tussen de kassen en een elektro-pneumatische tractuur. Bij herstel (1981-1984) werd de boog verwijderd.

In 2011 besloot men tot reconstructie van de oorspronkelijke staat (1868). Firma Gebr. Van Vulpen voerde het werk uit, onder advies van Rog r van Dijk (KKOR) en Wim Diepenhorst (RCE). Het Positief uit 1955 verdween, de boog werd niet teruggeplaatst. Alle originele onderdelen werden gerestaureerd, er kwam een nieuwe magazijnbalg naar voorbeeld van het Ibach-orgel in Fleckenberg. Mechaniek en claviatuur werden nieuw gemaakt in Ibach-stijl, met registerknoppen volgens de opschriften uit 1868.

Het grotendeels bewaarde pijpwerk werd hersteld en teruggezet; ontbrekende pijpen werden bijgemaakt naar Ibach- of Randebrock-voorbeelden. In september 2014 werd het orgel opnieuw in gebruik genomen.

Hoofdwerk (C-f ³)		Bovenwerk (C-f ³)		Pedaal (C-d ¹)		
Praestant	16 vt	Bourdon	16 vt	Praestant	16 vt	Manuaalkoppel
Praestant	8 vt	Roerfluit	8 vt	Subbas	16 vt	Pedaalkoppel
Viola di Gamba	8 vt	Salicionaal	8 vt	Octaafbas	8 vt	Calcantenklok
Holpijp	8 vt	Fernfluit	8 vt	Violoncello	8 vt	Ventiel
Fluit Major	8 vt	Bassethoorn	8 vt	Octaaf	4 vt	
Octaaf	4 vt	Fluit Travers	8 vt	Bazuin	16 vt	
Holfluit	4 vt	Fugara	4 vt	Trompet	8 vt	
Quint	2 ² / ₃ vt	Fluit Douce	4 vt	Clairon	4 vt	
Octaaf	2 vt	Gemshoorn	4 vt			
Cornet	4 st	Flageolet	2 vt			
Mixtuur	5 st	Fagot & Oboe	8 vt			
Fagot	16 vt					
Trompet	8 vt					

TENNESSEEDREEF 16 3565CJ UTRECHT • 030 231 35 41

ELBERTSE & VAN VULPEN

orgelmakers

NIEUWBOUW / RESTAURATIE / STEMMEN
(GROOT) ONDERHOUD / ADVIES

www.orgelmakers.nl • info@orgelmakers.nl

@elbertseenvanvulpenorgelmakers

Doelstelling van de vereniging is bevordering van

- de orgelcultuur in de breedste zin van het woord
- de kerkmuziek

Website voor orgeldocenten en orgelleerlingen
<https://docenten-hetorgel.nl/>

Verenigingsuitgaven:

Het Orgel

[\[www.hetorgel.nl\]](http://www.hetorgel.nl)

Muziek&Liturgie

[\[www.muziekenliturgie.nl\]](http://www.muziekenliturgie.nl)

Maandelijkse digitale nieuwsbrief NotaBene

Lid worden? Een proefabonnement?
Ga naar: www.kvok.nl

Medewerkers slotconcert

Kirstin Gramlich, Holtgräve-orgel
Wim Diepenhorst, Holtgräve-orgel

Kinderkoor De Torenvalkjes

De Torenvalkjes

Kinderkoor De Torenvalkjes is sinds 2014 actief in de Lebuinuskerk. Hier werkt het koor mee aan prachtige concerten en kerkdiensten, soms samen met andere kinderkoren, een groot koor of een orkest. Daarnaast werken De Torenvalkjes mee met koorproducties in Nederland, bijvoorbeeld met het Kinderkoorfestival van Nationale Opera & Ballet in Amsterdam.

Programma slotconcert

Coriolanus Ouverture (opus 62) (arr. Wim Diepenhorst)
(Wim Diepenhorst & Kirstin Gramlich)

Ludwig van Beethoven (1770-1827)

Ricercare alla Sancta Maria
(Wim Diepenhorst m.m.v. Kinderkoor De Torenvalkjes)

Girolamo Frescobaldi (1583-1643)

Onder de Linde groen (SwWV 325)

Jan Pieterszoon Sweelinck (1561-1621)

Präludium in g-moll
(Kirstin Gramlich)

Clara Schumann (1819-1896)

Fuga nr 3 in g-moll (uit: *Sechs Fugen über den Namen BACH*, opus 60)
(Kirstin Gramlich)

Robert Schumann (1810-1856)

Danse macabre (opus 40) (arr. David Cameron)
(Wim Diepenhorst en Kirstin Gramlich)

Camille Saint Saëns (1835-1921)

ORGEL NIEUWS.NL

hét actuele nieuws uit de
orgelwereld in Nederland
en daarbuiten

nieuws • orgelbouw • recensies
activiteiten • columns

Klinkend aanbod voor orgelliefhebbers:

alles over orgels!

De Orgelvriend biedt jaarlijks 10 nummers over:

- Oude en nieuwe pijporgels
- Restauraties
- Organisten
- Orgelbouwers
- Componisten
- Concoursen
- Uitgebreide concert-agenda
- Muziekbijlage (ook in klavar)
- Audio- & videofragmenten

Proef-
abonnement
3 nummers

€19,50

Jaar-
abonnement:
1e jaar slechts

€51,-

Ga voor een (cadeau)abonnement
of meer informatie naar:
www.orgelvriend.nl

KokBoekencentrum
tijdschriften